सुप्रलातम् सुरेश प्रा. सृह 079-23226251 હાઇકુ

સલામી સવારની..

મુકે છે શરતો પલાયનવાદના આચાર છે, *આ બંને પક્ષો કાશ્મીરમાં સત્તા માટે લાચાર છે* यायर योड समर्थ छे आ आतंडना मेहानने -इायर विકासनुं त्यां आतंडनो पापायार छे... (डोर्रने જवाजहारी सेवी नथी)

विडास माने -मनपानी मान्यता, બાંકડાનગર! (६५२८ जाइडां - से.१)

થયો હાર્દિર્ક એકલો ने अटूबो -કपार्थ पांफ... (श्रेसनां पीं शरामां)

ચિંતન

न यसियत्तस्य झार्या वाप्तिः ॥

ચાણક્યનીતિનું શાસ્ત્રનું આ સૂત્ર છે :

'ચંચળ સ્વભાવ-વિચારધારા ધરાવતી વ્યક્તિને કદી-કયારેય કોઈ પણ કાર્યમાં સફળતા નથી મળતી.' મનની સાથે 'મક્કમતા' મનોબળ-આત્મબળ 'મક્કમ નિર્ણય' વગેરે સંકળાયેલા છે. 'આત્મા'ના સંસ્કાર પ્રમાણે તેને 'ઈચ્છાઓ', 'મન' થયા છે. 'મને મન થાય છે'નો ભાવ એ આપણી માનસિક પરિસ્થિતિ છે.

આત્માના સંસ્કાર-ટેવ-રીતભાત મુજબ મનને તાલીમ મળે છે. શિસ્ત-મક્કમપણું વિનય-વગેરે એ ઘરપરિવારના વાતાવરણમાંથી મળતાં સંસ્કાર છે.

સંયમ અને શિસ્તથી મન પર લગામ રાખી શકાય છે. ચંચળ-સ્વભાવનો માનવી દરેક કાર્યમાં દ્વિધા અનુભવે છે. આમ કરું તે કેમ કરુંની ચલિત અવસ્થામાં કોઈ કાર્ય પુરું થઈ શકતું નથી; અને તેથી સિદ્ધિ સફળતા મળતી નથી.

સુવિયાર

- આત્મશ્લાધા એ તો નાના માણસોને ઈશ્વરે આપેલી ભેટ છે **એસ. ભ**ફાચાર્ચ
- કુદરતનો વાંક કાઢવો સહેલો છે...
- કેમ કે કુદરત કયાં સામો જવાબ આપી શકવાની છે કાંતિ ભટ્ટ
- જે માણસ પાણીમાં પુષ્કળ તરી ચૂક્યો હોય છે તેને જ અહેસાસ છે કે જમીન પર પગ મૂકવામાં કેટલી બધી રાહત છે - શાહબુદ્દિન રાઠોડ
- જ્ઞાનનો આરંભ મૌનમાં સમાયેલો હોય છે *રજની*શ
- સેવા કરવા માટે પૈસા જરુરી નથી પણ ગરીબો સાથે સદ્ભાવના રાખવી એ પણ સેવાનો પ્રકાર છે - વિનોબા ભાવે
- આજનું <mark>ઔષધ :</mark> જેમને વાયુની તકલીફ રહેતી હોય એમણે લીલું ટોપરું રોજ ખાવું જોઈએ,

તે વાતપિત્તનું નાશક છે (સંકલન : દીપક વી. આસરા)

બોધકથા

નવા બનતા વડાપ્રધાન-મુખ્યમંત્રી કે અધિકારીઓ પોતાના પૂર્વના પદાધિકારીએ નીમેલા ઉચ્ચ પદના અધિકારીઓની શક્તિ-યોગ્યતા જાણ્યા વિના તેમને બદલી નાખે છે અને પોતાની મરજી મુજબના પૂંછડી -પટપટાવે - સાચી સલાહ ન આપે એવા 'હા..જી..હા..'વાળાને લઈ આવે છે. ખરેખર તો જુના અને તેમની 'શક્તિ'ને જાણીને જ તેમને પદ-આપવાં જોઈએ.

મુલ્લાં નસીરુદ્દીન પોતાના ચમચા અને પ્રચાર સાધકો દ્વારા રાજાના કાન સુધી પહોંચી ગયા અને તેની ભ્રામકવાતોથી રાજા પણ અંજાઈ ગયો અને રાજાએ પોતાની કેબીનેટમાં મુખ્ય સ્થાન આપ્યું.

મુલ્લાંને કંઈ જ અનુભવ નહીં છતાં વન ખાતું મળી ગયું. પ્રાણી સંગ્રહાલયની વિઝીટે ગયા ત્યાં. બાજ જોયું. એને એમ 'કબૂતર' છે. કહ્યું આ કબૂતરની હજારત બહુ વધી છે. તેની પાંખો કાપી વ્યવસ્થિત કરો.

બાજની પાંખો કપાઈ ગઈ. કબૂતર થઈ ગયું. (આજે બાહોશ અધિકારીને બદલી કરી પાંખો કાપી નાખવામાં આવે છે તેમ -)

આજકાલ આપણા ગુજરાતી કવિશ્રી હરીન્દ્ર દવેના નિબંધો વાંચી રહ્યો છું, આ નિબંધો વાંચતા વાંચતા ઘડીક તો મનમાં એવો વસવસો થઈ ગયો છે કે સાલું કેવી રીતે રહી શક્યો? બીજી બાજુ એની અંદરથી પસાર થતાં હૃદયને એટલો પારાવાર હર્ષ થાય છે કે ના પૂછો વાત! એનું વર્ષાન કરવા માટે મારું શબ્દભંડોળ ઊણું પડે છે! 'ગમતું મળે તો અલ્યાં ગુંજે ના ભરીયે ને ગમતાનો કરીએ ગુલાલ' એ ન્યાયે હું મારો આનંદ આપ સૌની વચ્ચે થોડોક વહેંચવા માંગુ છું.

હાલ મારા હાથમાં હરીન્દ્ર દવેનો 'પત્ર પરમાત્માને : સરનામું સંસારનું' નામનો નિબંધ સંગ્રહ છે. તેમાં આજ નામનો એક અત્યંત સુંદર નિબંધ પણ છે. પરંતુ અત્યારે હું એના વિશે કોઈ વાત કરવા ઈચ્છતો નથી. દવેએ આ પુસ્તકમાં કબીર બાબતે બે હૃદયગમ નિબંધો લખ્યા છે. પુસ્તકના તેરમા નિબંધમાં (પૃ.૭૨) શબ્દના માધ્યમથી શબ્દાતીતની વાત'માં કબીર અંગે તેમણે જે વાતો કરી છે તે હું લેખકના શબ્દોમાં થોડીક ટુંકાવીને કરું છું. યાદ રાખજો કે આ તો કેવળ આચમની છે, રસનો પ્યાલો પીવા માટે તમારે પુસ્તક વાંચવું પડે.

કબીર શબ્દના માધ્યમથી શબ્દાતીતની વાત કરે છે. કબીર પોતે કહે છે :

જબ કિ કિરતમ ના હતા ના પૃથ્વી, ના નીર, ઉત્પત્તિ-પરલય ના હતા તબકી કહે કબીર.

જયારે કર્તા-ઈશ્વર પણ ન હતો, આ પૃથ્વી ન હતી, પૃથ્વી પરનું જળ પણ ન હતું, ઉત્પત્તિ અને પ્રલયના ચક્ર વિશેનું જ્ઞાન પણ નહોતું, તે સમયની વાત કબીર કહે છે, આ સમયે જો સ્વયં કર્તા ન હોય તો કબીર કયાંથી હોય? કબીર એટલે ચૈતન્યનું કેન્દ્ર. કર્તા જેમાંથી પ્રગટે એ ચૈતન્ય એ જ કબીર એવો અર્થ આપણે તારવવો રહ્યો.

કબીરના અધ્યેતવાદની વાત આધારે લઈને કરવી હોય તો તેમનું જ એક પદ લેવા જેવું છે. પદ પ્રચલિત છે.

માયા મહા ઠગિની હમ જાની,

નિરગુન ફાંસ લિયે ડોલે, બોલે મધુરી બાની.

માયા જેવી ધુતારણ બીજી કોઈ નથી. 'મહા ઠગિની' શબ્દ દ્વારા કબીર ઘણું બધું કહી દે છે. માયા એટલે શું? રજનીશજીએ એનો અર્થ એ કર્યો છે કે જયાં એક હોય ત્યાં બે દેખાય એનું નામ માયા. વ્યક્તિને પોતાનું પ્રમાણ ના રહે, તેનું નામ માયાઃ વ્યક્તિ પાસે પોતાનું માપ હોય તો કદાચ એ માયાથી બચી શકે. આ માયા તો નિરર્ગુણ ફંદામાં નાખે છે : મધુર વચન દ્વારા.

માયા કયાં, કયાં, કયા સ્વરુપે બેઠી છે તેની યાદી કબીર આપે છે. આ યાદીનો આરંભ સ્વયં ભગવાનથી થાય છે. કવિ કહે છે :

કેશવ કે કમલા હોઈ બૈઠી, સિવ કે ભવન ભવાની, પંડા કે મૂરત હોઈ બૈઠી, તીરથ હૂં મેં પાની.

સૌ પ્રથમ કેશવ-વિષ્ણુને ત્યાં માયા કયા સ્વરુપે છે તેની વાત છે. ત્યાં એ કમલા-લક્ષ્મીનું રુપ ધારણ કરે છે. શિવને ત્યાં ભવાનીનું રુપ ધારણ કરે છે. લક્ષ્મીને માયા કહેવાનું આસાન છે, પણ શિવને ત્યાં ભવાની રુપે જ બેઠી છે, એ પણ માયા છે, એમ કહેવું હિંમત માંગી લે છે. કબીર પોતાના દર્શનમાં - પોતાની અનુભૂતિમાં સ્પષ્ટ છે. પંડિતને ત્યાં, પૂજારીને ત્યં એ મૂર્તિ થઈને બેઠી છે. તીર્થના જળનો મહિમા છે. ગંગોત્રીનું જળનું રુપ લે છે. એ સંકેત અહીં સ્પષ્ટ થાય છે. કવિ

જોગીને જોગિન હોઈ બેઠી, રાજા કે ઘર રાની, કાહૂ કે હીરા ખોઈ બૈઠી, કાહૂ કે કૌડી કાની.

જોગીને ત્યાં જોગણી રુપે કે રાજાને ત્યાં રાણી રુપે બેઠી છે એ માયા જ છે. શ્રીમંતને ત્યાં રત્ન રુપે બેઠી છે એ તોં માયા છે જ પણ રંકના ઘરની દરિદ્રતા - કાણી કોડી પણ આ માયાનું જ રુપ છે. દરિદ્રતા

ગુજરાતી ફિલ્મોને પ્રોત્સાહન : સ્તુત્ય પગલું

છે. બોલીવુડનો ફિલ્મ ઉદ્યોગ સારીવાર્તાઓ નથી? સારા કલાકારો હૉલીવુડની સ્પર્ધા કરી રહ્યો છે. દર અઠવાડિયે કોઈને કોઈ નવી ફિલ્મ રિલીઝ થઈ રહે છે. ઘણી બધી ફિલ્મોએ સો કરોડની કમાણી કરી હોવાના સમાચાર પણ પ્રસારિત થતા રહે છે. એની સામે ગુજરાતી ફિલ્મો બિચારી-બાપડી બનીને હાંસિયે ધકેલાઈ ગઈ છે. દક્ષિણ ભારતમાં સમ્માનથી નવાજે છે. આપણા અભિનય સમ્રાટને પદ્મશ્રીનું પતાકડું

માટે ખુશાલીના સમાચાર છે. દુનિયા બાબત જ ગણાવી જોઈએ. શું આખી હિન્દી ચલચિત્રોથી અંજાયેલી ગુજરાત પાસે કલાકૃતિઓ નથી?

तंश्री સ્થાનેથી...

નથી? ગુજરાતમાં હિંદી અને અંગ્રેજી ફિલ્મો દર્શાવતાં સિને થિયેટરો હાઉસફૂલ રહે છે. દરેક શહેરમાં મલ્ટિપ્લેક્સ સિનેમાગૃહો ઊભાં થયાં રજનીકાન્ત જેવા સુપરસ્ટારને કેન્દ્ર છે. ગુજરાતીઓ મોટા બજેટની -કાઠિયાવાડ તો બોલીવુડ ફિલ્મોના સરકાર પદ્મવિભૂષણ જેવા સર્વોચ્ચ ફિલ્મો બનાવે છે. ભણસાલી અને બઝાડી દીધું એ પછી સિનેમોરચે સંજીવ કુમાર, જેકી શ્રોફ અને ફિલ્મોહોયકેશાહરૂખ-આમીરની ગુજરાતીકલાકારોહિંદીફિલ્મોઅને આનંદીબેન!

માનવજાત જેમજેમ ઉત્ક્રાંતિ પામી તેમ તેમ વાઈરસ

પણ જાણે ઉત્ક્રાંતિ પામે છે. આ વાઈરસ ખબર નહિં કેવી

રીતે, પણ અચાનકથી આખું ગામ ગજવી મુકે છે. દર

વર્ષે કોઈ એક નવો વાઈરસ માર્કેટમાં ટેન્ડ્રીંગ હોય અને

બધી જ હેલ્થ ઑર્ગેનાઈઝેશન્સ તેના વિષે ચિંતિત હોય

અને વિવિધ ગાઈડલાઈન્સ પુરી પાડે, આ જાણે

રાબેતામુજબનો ક્રમ થઈ ગયો છે. આ વર્ષની લેટેસ્ટ

ગુજરાતી ફિલ્મ ઉદ્યોગને બેઠો ઓમ શાંતિ પ્રવર્તે છે. ગુજરાત જેવા અરવિંદ-ઉપેન્દ્ર જેવા કલાકારો કરવા માટે મોડે મોડે પણ રાજય પ્રગતિશીલ રાજય માટે અને એની આપ્યા છે. બલકે મુંબઈના સરકાર જાગી છે, તે ગુજરાતી પ્રજા સાહસિક પ્રજા માટે આ શરમજનક સિનેઉદ્યોગની શરુઆત જ ગુજરાતી શેઠિયાઓનાં નાણાંથી અને બિલીમોરાવાસી મહેબૂબ ખાન જેવા મહાન ફિલ્મ નિર્માતાથી થઈ હતી. આખરે આવા ગુજરાતીઓને પોતાની જ ભાષા પ્રત્યે ઉદાસીન રહેવું પડ્યું, એની પાછળ કારણ શોધવાની કોઈએ તસદી લીધી છે ખરી? ઘણી બધી ફિલ્મોનાં શૂટિંગ ગુજરાતની ધરતી પર થતાં રહે છે. આખેઆખી 'રામાયણ' ટીવી શ્રેણીનું શૂટિંગ ઉમરગામ નજીક થયું હતું અને કચ્છ શૂટિંગ માટે સર્વોત્તમ લોકેશન નીવડ્યાં કેતન મહેતા જેવા ફિલ્મ પ્રોડ્યુસરો છે. સંજય લીલા ભણસાળીની

ગુજરાતી છે. ગુજરાતે આશા પારેખ, બોક્સ ઓફિસ પર ટંકશાળ પાડતી એક સારા ભવિષ્યની એંધાણી છે. સ્વાભાવિક છે. ઑલ ધ બૅસ્ટ

લોકપ્રિય ફિલ્મો હોય : તમામને ટીવી શ્રેણીમાં જઈ નામના કમાતા રહે ગુજરાતની ધરતી સાથે નાભિનાળનો છે - સોથી ઉત્તમ ઉદાહરણ સંબંધ રહ્યો છે. ટીવી શ્રેણીઓમાં પણ અમદાવાદના વર્તમાન સાંસદ છે, ગુજરાતી કુટુંબ કથાઓ પ્રસારિત જેમને એમની સિને કારકિર્દી ફળી કરીને એકતા કપૂર અઢળક નાણાં છે. પરંતુ જયાં સુધી મરાઠી કે રળતી રહે છે. છેલ્લા દાયકાથી સૌથી દક્ષિણની ભાષાઓ જેવી માતૃભાષા લોકપ્રિય ગણાતી ટીવી શ્રેણીઓમાં પ્રત્યેની તીવ્ર લાગણી નહીં જન્મે ત્યાં 'તારક મહેતા કા ઊલ્ટા ચશ્મા'નું સ્થાન સુધી આપણી શ્રેષ્ઠ સાહિત્યકૃતિઓ છે. પરંતુ આ બધાની સામે ગુજરાતી 🛮 દેશ્ય શ્રાવ્ય માધ્યમ સુધી પહોંચી ફિલ્મો કે ગુજરાતી ટીવી શ્રેણીઓ કયાં નહીં શકે. આ બાબત આનંદબેનની છે? એમની આવી દુર્દશાને માટે એક સરકારને સમજાઈ ગઈ હોય એ ખરે જાગ્રત પ્રજા તરીકે આપણી પણ જ અભિનંદનને પાત્ર છે. રાજય જવાબદારી ખરી કે નહીં? ઉપેન્દ્ર સરકારે ગજરાતી ફિલ્મોને પ્રોત્સાહન ત્રિવેદીની એક્ઝિટ પછી ગુજરાતી આપતી નીતિની જાહેરાત કરી છે એથી ફિલ્મજગત જાણે સાવ જ નાદાર બની ફિલ્મ કલાકારો અને પ્રોડ્યુસરો ઉપરાંત ગયું હોય એમ નથી લાગતું? છેલ્લે પ્રબુદ્ધ ગુજરાતી સમાજમાં અને છેલ્લે થોડો સળવળાટ જરુર નોંધાયો ગુજરાતી ફિલ્મને આજપર્યંત જીવતી છે અને 'છેલ્લો દિવસ' જેવી ફિલ્મોએ રાખનાર છેવાડાના ગ્રામીણ સમાજમાં પ્રજામાં આકર્ષણ પણ જમાવ્યું છે. આ પણ ખુશીની લહેર ફરી વળે તે

પહેલું સુખ ते राते नयि ડો. કેદાર ઉપાધ્યાય

વાઈરલ માથાકૂટ એટલે ઝીકા વાઈરસ. હાલ દેશની સરકારો આ વાઈરસને લઈને ચિંતામાં છે. વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશને ઝીકા વાઈરસને

VIRUS!

લગતી ગાઈડલાઈન્સ પણ બહાર પાડી છે. હજુ સુધી આની કોઈ વેકસીન શોધાઈ નથી. આમ તો ઝીકા વાઈરસ ૧૯૫૦ના અરસાથી જાણમાં છે. પરંતુ તેનો પ્રભાવ આફ્રિકા અને એશિયાના બહુ થોડી ક્ષેત્રોમાં સિમિત NUEVO

હતો. ૨૦૧૪-૧૫માં ઝીકા વાઈરસે બહુ લાંબો પ્રવાસ કર્યો અને અમેરિકા, કેરેબિયન ટાપુઓ, મેક્સિકો, જ્ઞાંસ આદિ દેશો હાલ તેની ઝપટમાં છે.

ઝીકા વાઈરસનું નામ યુગાન્ડાના 'ઝીકા' જંગલો પરથી આપવામાં આવ્યું છે. ૧૯૪૭માં પ્રથમ વખત ત્યાંથી આ

વાઈરસ વાવડ મળેલા. ઝીકા વાઈરસ એડીસ મચ્છરોથી ફેલાય છે. એડીસ મચ્છરો અને વાઈરસને જય-વીરુની દોસ્તી છે. ડેન્ગ્યુ. તેમજ ચિકનગુનિયા પણ આ મચ્છરો જ ફેલાવે છે. ઝીકા વાઈરસની રચના ડેન્ગ્યુ, યલૉ ફીવર કે જાપાનીઝ એન્સેફીલાઈટીસના વાઈરસને મળતી જ આવે છે. હાલના સંશોધનો પરથી ઝીકા વાઈરસ અને માઈક્રોસીફેલીક બાળક (એવું બાળક કે જેના મગજનું કદ અને આકાર નાના હોય) વચ્ચે કંઈક જોડાણ છે તેવું ફલિત થયું છે. આથી કદાચ આ વાઈરસ માતા દ્વારા બાળકમાં સંક્રમિત થતો હોઈ શકે. આ ઉપરાંત ઝીકા વાઈરસ અને અમુક ભારે ચેતાતંત્રના રોગો જેવા કે ગુલીયન- 'બાર સિન્ડ્રોમ' વચ્ચે પણ કંઈક જોડાણ શક્ય છે.

ગ્રીકા વાઈરસ : એક નવી માથાકૂટ

ઝીકા વાઈરસના ઈન્ફેકશનને કારણે જોવા મળતા લક્ષણો ડેન્ગ્યુ, ચિકનગુનિયા જેવા જ હોય છે. માથાનો દુખાવો, શરીરનો દુખાવો, તાવ ચામડી પર રેશીઝ પડવા આદિ... આમ, આ વાઈરસ મારક નથી. દર પાંચ ચેપ પામેલ વ્યક્તિઓમાંથી એકને આના લક્ષણો જોવા મળે છે. હાલ ઝીકા વાઈરસની કોઈ વેકસીન શોધાયેલ ન હોવાથી તાવ ઉતારવાની જનરલ ટ્રીટમેન્ટ વડે જ આના લક્ષણોને કન્ટ્રોલ કરવામાં આવે છે. હજુ સુધી ઝીકા વાઈરસે ભારતમાં દેખા દીધી હોય તેવું લાગતું નથી. પરંતુ ઝીકા વાઈરસના ભારતમાં સંક્રમણની શક્યતા પુરેપુરી છે કારણ કે ભારત એડીસ મચ્છરોથી પુષ્ટ છે.

ભલે ઝીકા વાઈરસ ડેન્ગ્યુ કે ચિકનગુનિયા જેટલો મારક ન હોય પણ તેને અવગણવા જેવો નથી. આપણા ઘરોમાં મચ્છરોથી રક્ષણ મળી રહે તે માટે પુરતી વ્યવસ્થા કરવી. બાળકો-વૃદ્ધો અને ગર્ભીણીઓનું ખાસ ધ્યાન રાખવું. ગટરો કે ખુલ્લા પાણી વાળી જગ્યાઓ

ન રહેવા દેવી. કોર્પોરેશન તરફથી જંતુનાશક દવાઓનો છંટકાવ નિયમિત કરવામાં આવે જ છે. જો જરુર લાગે તો રૂબરૂ કોર્પોરેશનમાં જઈ જે-તે વિસ્તાર માટે છંટકાવની અરજી કરી શકાય.

આયુર્વેદ પ્રમાણે જોવા જઈએ તો આ બધા જ ઈન્ફ્રેકશનો વ્યાધિક્ષમત્વ (ઈમ્યુનિટી)ને લગતા જ છે. (... અંતે તો

હેમનું હેમ હોયે...) આપણી ઈમ્યુનિટી પ્રબળ હોય તો ઈન્ફેકશન થવાના ચાન્સ ઘટી જાય છે. ગળો, ભોય આમળી, કડુ, કરિયાતું, હળદર, તુલસી આદિ ઈમ્યુનિટી વધારનારા પાવરફુલ ઔષધોનો નિયમિત ઉપયોગ કરવો અને થોડા ઘણા શરદી-તાવ-કળતરના ચિહ્નો જોવા મળે તો તેનું નિદાન- ઉપચાર કરાવવા.

હજારો વર્ષોથી આપણે વાઈરસોની વચ્ચે જ રહેતા આવ્યા છીએ, અને રહેવાના છીએ. આપણે આપણા શરીર-મનને એટલાં સ્ટ્રોંગ (ક્ષમતાવાન) કરી દઈએ કે કોઈ વારસ આપણને અસર ન કરી શકે. આ માટે શરીર પ્રત્યે જાગૃતિ કેળવીએ. સ્વચ્છ રહીએ, જાગૃત રહીએ, નિરામત રહીએ... - drkedarju@gmail.com

हरीन्द्र हवेनी ગઘસૃષ્ટિ

પણ માયાનું જ રુપ છે. દરિદ્રતા પણ માયાનું રુપ છે. માણસને રંક રહેવાની, દરિદ્ર રહેવાની ટેવ પડી જાય છે. પારાવાર ખૂલતો હોય છતાં સંકુચિત બનીને અટકી જવું, દરિદ્રતાને પંપાળ્યા કરવી એ પણ માયાના પ્રભાવ હેઠળ બનતું આપણે જોયું છે.

ભક્તન કે ભક્તિ હોઈ બૈઠી, બ્રહ્મા કે બ્રહ્માની,

કહે કબીર સુનો ભાઈ સાધો, યહ સબ અકથ કહાની.

ભક્તને ભક્તિનો ગર્વ હોય ત્યારે ભક્તિ પણ માયાનું સ્વરુપ લઈ લે છે. બ્રહ્માને ત્યાં બ્રહ્માણી પણ માયાનો જ આવિષ્કાર છે. આ બધું કહ્યા પછી કબીર તરત જ કહે છે : 'ભાઈ, આ બધી તો ન કહી શકાય તેવી કહાની છે!' અકથ કહાની જે આ શબ્દોને પાર લઈ જતા મર્મ સુધી ન પહોંચી શકે એના માટે છે. કબીર તો ત્યાં પહોંચેલા માણસ છે. આ 'અકથ' શબ્દ કે 'કહાની' શબ્દની માયામાં અટવાઈ જઈએ તો આપણા માટે આ બધું અકથ જ રહેવાનું. આ માયાની પાર જવાની કોશિશ કરીશું તો કદાચ એ અકથમાંનું. કથન આપણી પાસે

मनना उमंगो રણછોડ પરમાર

પ્રગટ થશે. આ જ પુસ્તકમાં ઓગણત્રીસમાં નિબંધ (પૃ.૧૪૮) 'કબીર-મીરાંનો મર્મ કદાચ એને મળ્યો છે!' માં અમેરિકન કવિ રોબ્રટ બ્લાયે 'ધ કબીર બુક' ના કાવ્યાનુવાદમાં કરેલી વાતને સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. એમાં એક ના માન્યા જેવી વાત એવી લખી છે કે રોબર્ટ બ્લાયે

કરેલા અનુવાદ કરતાં વધુ સ્પર્શે તેવા બન્યા છે. છેલ્લે લખ્યું છે 'કયારેક થાય છે કે બ્લાયનો જન્મ જ અમેરિકામાં થયો છે : પણ એનો આત્મા પૂર્વનનો છે.'

શ્રી હરિન્દ્રભાઈના ગદ્યની આટલી વાત કર્યા પછી. તેમનું પદ્ય પણ થોડું માણીશું ને?

રજકણ

રજકણ સૂરજ થવાને સમજે, ઉગમણે ઊડવા લાગે, જઈ ઢળી પડે આથમણે જળને તપ્ત નજરથી શોષી ચહી રહે ઘન રચવા, ઝંખે કોઈ દિન બિંબ બનીને સાગરને મન વસવા. વમળ મહીં ચકરાઈ રહે એ કોઈ અકળ મૂંઝવણે જયોત કને જઈ જાચી દિપ્તી, જવાળ કને જઈ લ્હાય; ગતિ જાચી ઝંઝાનિલથી, એ રુપ ગનનથી ચ્હાય; ચક્તિ થઈ સૌ ઝાંખે એને ટળવળતી નિજ ચરણે.

- हरीन्द्र हवे

અનોખો દાખલો દુનિયાને દઈ જા, અવિચળ જે વાત રહે તે વાત કહી જા, પછી સમ્રાટનો સમ્રાટ થજે, હે માનવ! પ્રથમ તું સહુનો થઈ જા

साग्रधीनो मेणो

રસિક વાળંદ

વર્ષો પહેલાં મજુરી અર્થે આવેલા બે આદિવાસી યુવાનો... બંને સગા ભાઈઓ... નાનો ભાઈ પાનના નાનકડા ગલ્લામાંથી સારું કમાયો તેનાં સંતાનો ભણી ગણીને નોકરી કરતાં થયાં. આજે આખો પરિવાર ખૂબ જ સુખી સંપન્ન છે - તો -બીજી બાજુ મોટા ભાઈ વર્ષો પહેલાં હતો એવો ને એવો આજે પણ એનો મેલો ઘેલો દિદાર… પાંચ પચ્ચીસ બકરાં બસ એ જ એની મૂડી… બંને ભાઈઓ વચ્ચે જાણે જોજનોનું અંતર...!!

એક યુવાનના શબ્દો હતા. આજ સુધી કેટલાંયે ધંધા કરી જોયા પણ ક્યાંય ફાવટ આવી નહી. આ સાંભળી એક વડીલ મહાશય ઠાવકાઈથી સલાહ આપતાં કહેતા, ભાઈ ! ધંધામાં સફળ થવા શરૂઆતના એક હજાર દિવસ તો ઘરનું ખાવું પડે... અર્થાત કોઈપણ ધંધો શરુ કર્યા પછી લગભગ ત્રણેક વર્ષ સુધી જે કાઈ કમાણી થાય તેનું રોકાણ ધંધામાં જ કરતા રહેવું પડે.... રોજિંદા નફાને જ વાપરતા રહીએ તો ધંધો વિકસે ખરો?!

દોસ્તો, એક વાત નક્કી છે કે તમે જે કોઈ ક્ષેત્રમાં કાર્યરત હો ભલે ને વ્યક્તિગત - સામાજિક કે વૈશ્વિક સ્તરે - તમારે સફળ થવું હોય તો હંમેશા હકારાત્મક positive અભિગમ કેળવવો જરૂરી છે. તમારા વિચારો તો જીવનલક્ષી હોવા જોઈએ - નકારાત્મક વિચારનારના મનમાં ક્યારેય સકારાત્મક positive વિચાર બહાર નહી આવે એટલે જ કહેવાયું છે કે

જેવા વિચાર કરશો તેવા તમે થવાના દિલના વિચાર નક્કી જીવન બની જવાના સંસ્કૃતમાં-કીટભ્રમર ન્યાયની જેમ જેવું ચિંતન

કરીએ એવા થવાય એ નક્કર હકીકત છે. જો તમે નિષ્ફળતાને વાગોળ્યા કરશો તો અવશ્ય નિષ્ફળતા જ મળશે માટે ખુદ ને એવી રીતે તૈયાર કરો કે મન હંમેશ સકારાત્મક positive વિચારોથી ઉભરાયા કરે. એનો મતલબ એ નથી કે માત્ર વિચારો જ કર્યા કરવાના...

વિચાર જો વિચાર જ રહી જાય તો એ નિરર્થક છે. મિત્રો સપના અપલોડ તો તરત થઇ જાય છે પરંતુ એને ડાઉનલોડ કરવામાં જિંદગી નીકળી જાય છે. વિચારને સાકારિત કરવા હિંમતપૂર્વકનો યોગ્ય દિશાનો પરિશ્રમ કરવો પડે. "Success comes to those who dare and act, it seldom goes to timids " - સફળતા જઈ વરે એને જે પરસેવે ન્હાય - આ વાત હૈયે મઢી રાખજો. હિંમતે મદા તો મદદે ખુદા - હિમ્મત એનામાં હોય જે સકારત્મક વિચારતા હોય. જયારે નકારત્મક વિચારનારા તો સ્વભાવે ગભરુ ને ડરપોક હોય છે. મનોવિજ્ઞાન પણ આ વાતની પુષ્ટિ કરે છે કે જેઓ positive વિચારવાનું શરુ કરે છે એમની ચહેરાની આભા જ બદલાઈ જાય છે. ઉત્સાહ ઉમંગનું તેજ વલય એમને ઘેરી વળે છે. એમનો ઉત્સાહને ખાંટ બીજાને ખેંચે છે, આકર્ષે છે. બીજા પણ એમની સાથે જોડાવા તત્પર બને છે પ્રવત્તા થાય છે. પરિણામે હિંમત ને ઉત્સાહ પણ બેવડાય... પેલી ગામઠી લોકોક્તિ મુજબ એક થી બે ભલા...

આ દુનિયામાં સમયે સમયે સાહિત્યકારો, સંતો, સમાજસુધારકો, સ્વાતંત્ર સેનાનીઓ, સંશોધકો-વૈજ્ઞાનિકો જેવી વિભૂતિઓ માનવજાતના કલ્યાણ માટે જીવી ગઈ. કેટલાકે તો હાડકાનું ખાતરને લોહીનું પાણી કરી માનવજાતને ઉજાળવા મથી છે. આ બધી જ વંદનીય વ્યક્તિઓ સફળતા પામી એનું એક જ કારણ જડે અને તે

એમનો હકારાત્મક દેષ્ટિકોણ... એમની positive વિચારધારા એ જ નિરાશા-હતાશાને એમની નજીક ફરકવા પણ દીધી નથી. એમનું મન તો બસ એ જ કહેતું હોય - હા, તેમ પણ થઇ શકે પ્રયત્ન કરીશું તો જરૂર પરિણામ મળશે.

મિત્રો, આ થઇ મહાપુરુષોની વાત કદાચ એમની જેમ આપણે ભલે જગતને અજવાળી ન શકીએ પરંતુ આપણા નાનકડા ખૂણાને પ્રકાશિત કરી શકીએ ને?!! આપણે પણ સફળ થવાનું છે. આપણા નાનામોટા ધ્યેયોને હાંસલ કરવાના છે. અને તે માટે ખરા દિલથી ખંત ને મહેનતભર્યો પ્રમાણિક પ્રયાસ આદરીએ તો સફળતા મળે મળે ને મળે જ... નિરાશા-હતાશાની પળો આવશે તો તેને ખંખેરીને ફેંકી દેવાની. પેલા સિંહ વાઘની જેમ બે ડગલા પાછાં હટી પાછા ટટ્ટાર થઇ આગળ વધવાની વૃત્તિ કેળવવાની... મનમાં એક વિશ્વાસ ઉભો કરવાનો કે જીત તો આપણી જ છે...

દોસ્તો, ઈન્ફોસીસના શ્રી નારાયણ મૂર્તિની જીવનકથા વાંચવા જેવી છે. IITની પરીક્ષામાં સાતમાં નંબરે પાસ થયા હતા. IITમાં પ્રવેશ પણ મળ્યો પરંતુ પિતાજી પાસે તેમને ભણાવવાનાં નાણા જ ન હતાં પરિણામે IIT ને બદલે એન્જિનિયરિંગનો અભ્યાસ કરવા લાગ્યા. સ્નાતક થયા પછી સ્કોલરશીપ લઈને IITનો અભ્યાસ કરીને જ જંપ્યા. આવા સંજોગોમાં બીજો કોઈ યુવાન હોય તો એન્જીનીયરીંગનો અભ્યાસ કરી નાની મોટી

નોકરી મેળવી કમાવવાનું જ વિચારે નારાયણ મૂર્તિ સાવ મામૂલી પગારમાં નોકરીએ લાગ્યા. અમદાવાદની IIM સંસ્થામાં... પણ એમનો આશય તો એ જ હતો કે કોમ્પ્યુટરનું જ્ઞાન મેળવવું. એ જ સમયે મનમાં ગાંઠ વાળી હતી કે મારા દેશને કોમ્પ્યુટર ક્ષેત્રે અગ્રીમ કક્ષાએ પહોચાડું પછી તો પુનાની એક કંપનીમાં કોમ્પ્યુટર નિષ્ગ્રાત તરીકે જોડાયા. સ્વતંત્ર કંપની ઉભી કરવા મન થનગની રહ્યું હતું. પરંતુ તે માટે ના જરૂરી નાણા ન હતા. એમણે પોતાના છ સહકાર્યકરો મિત્રોને આ માટે તૈયાર કર્યા. દસ દસ હજારનું ભંડોળ ભેગું કરવાનું વિચાર્યું. કલ્પના

કરો કે જે વ્યક્તિની પાસે દસ હજાર જેટલી રકમ પણ ન હતી એટલે પત્ની સુધામૂર્તિને વાત કરી ને રૂપિયા દસ હજારની મદદ માંગી. એ સમયે પુનાની જે કંપનીમાં તેઓ કામ કરતા હતા ત્યાં તેમનો પગાર સારો હતો અને જીવનમાં આર્થિક રીતે સ્થિરતા હતી. પત્ની સુધાને લાગ્યું કે જીવન જયારે વ્યવસ્થિત રીતે ચાલી રહ્યું છે ત્યારે શું આ સાહસ જરૂરી છે? પરંતુ નારાયણ મૂર્તિના ચહેરા પર દેખાતી ધગશ અને હિંમત અનન્ય હતી અને ઈન્ફોસીસ કંપનીનો જન્મ થયો. આજે તો સમગ્ર વિશ્વ જાણે છે કે ઈન્ફોસીસે ઈતિહાસ રચી દીધો છે. ફક્ત નારાયણમૂર્તિના જ વિચાર જીવનલક્ષી હતા તેવું ન હતું પણ તેમાં તેમના પત્નીનો પણ એટલો જ ફ્રાળો હતો. તેઓએ ખરે સમયે પતિને પૂરેપૂરો ટેકો આપ્યો હતો.

આપણી આસપાસ રાજકારણ, અર્થકારણ, ઉદ્યોગ કે વિજ્ઞાન ક્ષેત્રે જે જે લોકો સફળ થયા છે તેઓ positive સ્વભાવ ધરાવતા હતા. એમને પૂર્શ વિશ્વાસ હતો પોતાની જાત પર અને પોતાના પુરુષાર્થ પર... મિત્રો આ બધું એમનેમ ન આવે બાળપણથી જ કેળવવું પડે. સત્વ કાઈ બજારમાં નથી મળતું અંદરથી જ પ્રગટાવું પડે છે. માટે ઉંચો આદર્શ, સ્પષ્ટ ધ્યેય, ખુમારીભરી લગન જો રોમે રોમ છવાઈ જાય તો સફળતા હાથવેંતમાં જ... પેલા ગીતા સંદેશને નજર સમક્ષ રાખી આગળ વધીએ... કામ કરતો જા... હાક મારતો જા...મદદ તૈયાર છે...

અનુસંધાન પાના નં. ७ પર